

School voor
systemische opleidingen

Narratieve Psychotherapie

Leergang 'Hedendaagse filosofie en narratieve systeemtherapie' **Programma 2016-2017**

De leergang biedt een kennismaking met de opvattingen van een aantal belangrijke hedendaagse denkers. Gedurende de leergang kom je te weten dat in de hedendaagse filosofie

- een taal-analytische wending heeft plaats gevonden
- een nieuwe benadering van 'het zelf' is aangeboden.

Vanzelfsprekend bespreken we ook de implicaties van deze opvattingen voor de narratieve systeemtherapie.

Bijeenkomst 1

Van *psuche-aesthesis* naar linguïstisch constructionisme **Van Plato t/m Friedrich Nietzsche**

In vogelvlucht volgen we de ontwikkelingen in de Westerse wijsbegeerte (van Plato tot Friedrich Nietzsche). Behandeld worden:

(A) Het denken in de Oudheid:

Filosofie als 'politicologisch project', Plato: de mens als lichaam en ziel, schouwen van de vormen door reiniging van de ziel, bestuur van de stadstaat door 'ziener', Aristoteles: de mens als lichaam met vermogens, vorming tot voortreffelijkheid van karakter, burgers die zich als 'gemeenschapswezen' opvatten

Gesprek

(B) Het denken in de moderne tijd

Filosofie als epistemologisch project, René Descartes: de 'uitvinding' van de geest en het zelf als 'ik denk', het lichaam- geest onderscheid / probleem, Immanuel Kant: de mens als rationeel en autonoom subject die door gebruik van de rede in staat is moreel verantwoord te handelen,

Friedrich Nietzsche: filosofie als esthetisch-ethisch project, de mens als kunstzinnig scheppend wezen dat als enkeling krachtig in het leven staat, een danser zonder mededogen

Gesprek

Bijeenkomst 2

Taalspelen en bestaan verstaan

Ludwig Wittgenstein II en Martin Heidegger

(A) Ludwig Wittgenstein

Filosofie als taalanalyse, de taal-analytische wending, van logische analyse / waarheidstafels naar taalspelanalyse, *Filosofische*

Onderzoekingen: taalspelen, een onderzoek van het taalspel 'lezen'

Gesprek

(B) Martin Heidegger

Filosofie als zijnsverstaan, van existentiaal-ontologie naar zijnsdenken, bestaan verstaan, het zelf als 'erzijn' (*Dasein*), bestaan: relationeel en temporeel van aard, verstaan als ontwerp / vormgeving van het bestaan vanuit het besef dat je in betrekkingen bent en een gevoel van betrokkenheid, zijn als gebeuren

Gesprek

Bijeenkomst 3

Discours, deconstructie en gastvrijheid

Michel Foucault en Jacques Derrida

(A) Michel Foucault

Filosofie als *discours*-analyse, de orde van spreken (*discours*) als de samenhang van macht (*pouvoir*/het veld van krachtenverhoudingen) en weten (*savoir*/heersende opvattingen) waarbinnen zelfwording plaats vindt, de procedures van het 'discours', de mogelijkheid van verandering van 'discours', de rol van vrijmoedig spreken (*parresia*)

Gesprek

(B) Jacques Derrida

Filosofie als (de)constructie van het 'discours', de onmogelijkheid van totale betekenisbepaling, disseminatie als bron/gebeuren van betekenisgeving, de noodzaak van gastvrijheid voor het gebeuren, deconstructie als ethiek, gastvrijheid als bron van ethiek

Gesprek

Bijeenkomst 4

Het zelf als rizomatisch van aard en het man-vrouw onderscheid Gilles Deleuze, Luce Irigaray en Rosi Braidotti

(A) Gilles Deleuze

Filosofie als creatie van concepten, Gilles Deleuze: het zelf opgevat als rizomatisch van aard (relationeel, heterogeen, heteronoom en proces),
Gesprek

(B) Luce Irigaray en Rosi Braidotti

Luce Irigaray: filosofie als denken van de seksuele differentie, het heersende denken over het 'man-vrouw onderscheid' als kenmerk van het 'discours', de erkenning van het verschil als voorwaarde voor het 'inter'/tussen/samen/ wij, de rol van de Oosterse oefenpraktijk
Rosi Braidotti: het zelf als nomadisch van aard (n beweging, belichaamd, in betrekkingen, vanuit betrokkenheid)
Gesprek

Bijeenkomst 5

Ethiek en neurobiologie

Emmanuel Levinas en Antonio Damasio

(A) Emmanuel Levinas

Filosofie als ethiek, heteronomie als grondbeginsel, luisteren naar het gelaat van de Ander, het zelf opgevat als genieting, gevoeligheid en (als 'mij') in staat tot plaatsvervanging, verantwoordelijkheid (*responsibility*) voor de ander door antwoord-vermogen (*response-ability*) in mij
Gesprek

(B) Antonio Damasio

Neuro(bio)logie, herwaardering van het lichaam en de rol van gevoelens, het zelf: op basis van hersen- en zenuwstelselcapaciteit in staat voelend te weten wat in een handelingssituatie gaande *en* gevraagd is, protozelf-kernzelf-autobiografisch zelf, kernbewustzijn-uitgebreid bewustzijn
Gesprek

Bijeenkomst 6

Hedendaagse filosofie en narratieve systeemtherapie

Peter Bieri, John Shotter, Tom Andersen, Kenneth Gergen en Michael White

(A) Peter Bieri

Filosofie als conceptuele analyse, het concept 'wil', keuzevrijheid-voorwaardelijkheid-speelruimte, speelruimte als voorwaarde voor ethiek, toe-eigening van de wil door articulatie, begrijpen en beoordeling van de wil, therapie als praktijk van toe-eigening van de wil

Gesprek

(B) Narratieve systeemtherapie

Implicaties van contemporaine filosofie voor narratieve systeemtherapie in de opvattingen van Shotter, Andersen, Gergen en White *en* in de eigen opvattingen

Gesprek